

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 23 januari 2014

MEDITATIE

Aanmerkt de leliën

In Kanaän schieten in het voorjaar de bloemen uit de grond. In allerlei soorten en kleuren: anemonen, gladiolen, irissen, cyclamen en vele soorten meer.

Ze worden hier genoemd met de verzamelnaam: leliën. In die bloemenpracht schittert iets van de schoonheid van de derde scheppingsdag. Gods hand geeft deze bloemen schoonheid en bekoorlijkheid. Gods almacht, wijsheid en goedheid blinkt er in door. De ware bidder begeert in al Gods werken, ook die in de natuur, waarin Gods deugden klaarlijk schijnen, Hem te heiligen, te roemen en te prijzen (HC vr/a 122).

Deze bloemen behoeven zelf niets te doen om die schoonheid te krijgen. Ze kunnen niet arbeiden of spinnen. De vrouwelijke arbeid om sierlijke

Aanmerkt de leliën...

Lukas 12:27a

kleren te maken, kennen ze niet. Dat hoeft ook niet. God geeft het hen zonder hun toedoen. De schoonheid van die bloemen overtreft alles wat mensen vervaardigen. Salomo, de grote en rijke koning van Israël, zal ongetwijfeld zeer kostelijke, koninklijke klederen gedragen hebben, vervaardigd door de beste kunstenaars. Maar zelfs die schoonheid is niet te vergelijken met de schoonheid, die God Zelf Zijn schepping geeft.

Uit dit beeld kunnen we lessen trekken. De primaire les, die Jezus ons er door wil leren, is onbezorgdheid voor de eerste levensbehoeften. Onbezorgdheid staat tegenover bezorgdheid. En bezorgdheid is: proberen ons leven en onze toekomst zeker te stellen door eigen inspanning. Het grondwoord betekent eigenlijk: heen en weer geworpen worden, of verdeeld, verscheurd worden. Die bezorgdheid of zorgvuldigheid des levens, is oorzaak, dat het zaad van het Woord verstikt wordt, zoals blijkt uit de gelijkenis van de zaaier. Die bezorgdheid is zo menselijk.

Zeker als het gezin groter wordt, of het inkomen minder wordt, of als er ziekte, werkloosheid of iets dergelijks dreigt of komt. Jezus wil Zijn discipelen waarschuwen tegen die bezorgdheid.

Het is Godonterend, omdat God en Zijn Vaderzorg erdoor gewantrouwd wordt. Het is onnuttig, omdat met bezorgdheid geen el tot de lengte (van

het leven) toegegaan kan worden. Het is heidens, omdat de heidenen dat zoeken en daarin opgaan.

Zou God, die de bloemen, die maar dienen tot voedsel voor het vuur, zo heerlijk bekleedt, Zijn volk, Zijn kleingelovigen, niet kleden? Hij zal hen van alle nooddrift des lichaams verzorgen, dewijl Hij zulks doen kan als een almachtig God en ook doen wil als een getrouw Vader.

Christus verdiende die nooddrift met Zijn armoede en naaktheid. Inzonderheid aan het kruis. Aanmerkt de leliën. Kijk naar de bloemen. Er ligt nog een les in. Het aardse en tijdelijke moet ons altijd opleiden tot het geestelijke en hemelse. Dus een indirecte les.

Wij arbeiden en spinnen om ons een kleed te maken. Het kleed, dat we in de staat der rechtheid droegen, zijn we kwijt door eigen schuld. Als we ernst maken met onze staat voor de eeuwigheid, beseffen we, dat we een bedekking voor God nodig hebben. Een kleed waarin we voor God kunnen bestaan.

We spinnen en weven aan het kleed van eigengerechtigheid, bestaande in goede werken en deugden. Het is echter een kleed, dat in het vuur terecht komt en verbranden zal.

Ook als we door Gods Geest aan onszelf bekend gemaakt worden, zoeken we naar een bestaan voor God. Ja, juist dan is dat onze grote vraag: Hoe zal ik rechtvaardig verschijnen voor God! We spinnen en weven aan een kleed van boetvaardigheid en tranen, van voornemens en gestalten. Ook dat kleed komt in de oven terecht. De ontdekkingen van Gods wet zullen ons niet overkleden, maar ontkleden. We verliezen ons kleed, dat we zelf weefden. We komen naakt voor God te staan. Tot zulk een volk mogen we zeggen: Aanmerkt de leliën. Ze zijn door hun Schepper bekleed. Zal Hij u dan niet veel meer kleden, gij kleingelovigen?

Hij zal u bekleden, met het witte kleed van Zijn gerechtigheid. Dat weefde Hij in Zijn diepe vernedering, inzonderheid op Golgotha, waar Hij naakt

Inhoud

- 1 Aanmerkt de leliën
- 2 Geloof en zekerheid (3)
- 3 Stem uit het verleden
- 4 Standen in de genade (4)
- 5 Even maar...
- 6 Geen hand aan jezelf
- 7 Zuiver bewaren
- 8 Boekennieuws
- 8 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 11 Kerkdiensten

hing aan het kruishout. Hij droeg een spotkleed en een grafkleed, om u te kunnen kleden. Dat kleed is voor u geweven. Dat past juist u, uitgewerkte, ontklede, naakte zondaar of zondares!

Hij trekt het u ook aan. Dat kleed is heerlijker dan het kleed van Salomo. Het is kostelijker dan de schoonheid van de leliën. In dat kleed gelijkt u op

Hem. Het zijn de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid.

Het is het gewaad des lofs, voor een benauwde geest. In dat kleed zult u straks eeuwig staan voor de troon, als u komen zult uit de grote verdrukking. Dat kleed kan de mot niet verderven. Lezer(es), begeert u dat kleed?

Stolwijk,

ds. G. Hoogerland

3

Geloof en zekerheid

Ds. W. à Brakel

Tegenover Rome heeft de Reformatie benadrukt dat zekerheid onlosmakelijk aan het geloof verbonden is. Want het ware geloof rust niet op iets van de mens maar op het vaste Woord van God en de volkomen verdiensten van Christus. Daarin vindt het vastheid en zekerheid.

De vastheid buiten ons

De Reformatie heeft twee dingen benadrukt: Aan de ene kant de totale verdorvenheid van de mens en aan de andere kant de volkomenheid van de verdiensten van Christus. Niets uit ons maar alles uit Hem! Daar hebt u het hart van de Reformatie. Omdat zalig worden enkel en alleen genade is en alleen rust op de verdiensten van Christus, ligt de zaligheid zo rotsvast. Als het gaat over verdiensten voor God hoeft er van de zondaar niets meer bij. Als ik zelf nog één zucht tot mijn zaligheid moest toedoen, was het verloren. Maar het kan niet en het hoeft ook niet, want alles ligt buiten mij in Christus.

Zalig, dit heilgeheim te leren kennen door het geloof. Daar ligt het hart van de rechtvaardiging van de goddeloze door het geloof. Door het geloof leert de zondaar als een goddeloze - en niet meer dan dat - zich verlaten op Christus, zoals Hij Zich in het Evangelie openbaart. De heilszekerheid, zoals de Reformatie die heeft benadrukt vanuit het Woord van God, is dan ook nauw verbonden met de rechtvaardiging van de goddeloze. Door het geloof is de zondaar rechtvaardig voor God. Dat ligt niet in wat wij ondervinden, maar dat ligt in God en in Chris-

tus en in de vastheid van Zijn beloften. Daaraan klemt het geloof zich vast. 'Alleen hij is waarlijk gelovig, die er vast van overtuigd is dat God hem een genadig en goedgunstig Vader is' (Calvijn). Dat is een heel sterke benadruking van de zekerheid des geloofs.

De Nadere Reformatie

Wij willen van harte staan in de lijn van de Reformatie, maar ook van de Nadere Reformatie. Nu wordt wel beweerd, dat de Nadere Reformatie als het gaat over de zekerheid van het geloof een afbuiging is van de Reformatie. Men verwijt de Nadere Reformatie dat daarin het vertrouwen is verplaatst van het wezen naar het welwezen des geloofs. Onder het wezen van het geloof verstaan we dan de kennis en het vertrouwen van het geloof en onder het welwezen de volle opbloei, de volle verzekering ervan. Men verwijt de nadere reformatoren dat zij de zekerheid niet meer zien als onlosmakelijk verbonden aan het geloof, maar volgend op het geloof. Zo spreekt Johannes Teellinck (ca. 1623-1674) over beloften en vervulling; het eerste stadium van het geloof is dan de belofte en het tweede stadium de vervulling. Wilhelmus à Brakel (1635-1711) spreekt in zijn "Redelijke Godsdienst" over een toevluchtnemend vertrouwen dat tot het wezen van het geloof behoort, en een verzekerd vertrouwen, dat een vrucht is van het geloof en dus tot het welwezen van het geloof behoort.

Alexander Comrie (1706-1774) spreekt in dit verband over de *habitus* en de *actus* van het geloof, de hebbelijk-

heid en de dadelijkheid. De *habitus*, de hebbelijkheid, is het geloofsvermogen dat in de wedergeboorte in het hart gewerkt wordt en de *actus* is de geloofsdaad, die daaruit voortkomt. Volgens Comrie kan er geloof zijn zonder die volle verzekering des geloofs.

Volgens velen betekent al dit spreken over wezen en welwezen van het geloof niet anders dan een verschraling en uitholling van de zekerheid van het geloof. Hoe moeten wij daarover denken?

Er was in ons land in die tijd een reformatorische volkskerk ontstaan, met alle oppervlakkigheid en uitwendigheid, die daarvan het gevolg was. Daartegenover heeft de Nadere Reformatie met alle klem opgeroepen tot de noodzaak van een waarachtig geloof en van een persoonlijk beleven van het geloof in het hart. Van daaruit stond men een onderscheidende prediking voor, waarin gewaarschuwd werd voor zelfbedrog en waarin de kenmerken van het geloof naar voren werden gebracht, opdat men zich daaraan zou toetsen.

Men verwijt dan de Nadere Reformatie dat men door die kenmerkenprediking de grond van de zaligheid verlegd heeft van het werk van Christus naar de kenmerken.

Kenmerkenprediking en het pastorale aspect

Als voorbeeld van de kenmerkenprediking wordt Bernardus Smijtegelt (1665-1739) nog weleens genoemd, die in zijn "Gekrookte Riet" talrijke kenmerken van het geestelijke leven noemt. Natuurlijk moeten we beseffen dat men daarmee de verkeerde kant kan uitgaan en met minder tevreden zou kunnen zijn dan met de zekerheid van het geloof, die rust in Christus. 'Ik ben weleens aangenaam gesteld, ik heb weleens hartelijk geweend, ik heb weleens goed mogen kerken' en noem maar op. Daar gaat men dan rust in vinden, buiten Christus. Dat is natuurlijk een levensgroot gevaar. Maar dat hebben de nadere reformatoren - als je hen goed leest - niet bedoeld. Ook Smijtegelt niet. Integendeel, ik zou met alle nadruk positief willen spreken over de Nadere Reformatie. Ik zie de Nadere Reformatie niet als een afwijking van het spoor van de Reformatie, maar wel als een verdere uitwerking van de Reformatie. Dat is wat anders. Dr. P. de Vries spreekt over een verschil in accent en benadering. Volgens hem benadrukten de reformatoren meer de objec-

tieve zekerheid dat er in Christus voor mij behoud is, terwijl de mannen van de Nadere Reformatie meer de subjectieve zekerheid hebben benadrukt dat ik persoonlijk in die genade mag delen en een kind des Heeren ben. Dat is wat anders dan een afwijking en een uitholling.

In dit verband wil ik erop wijzen dat achter het spreken van de mannen van de Nadere Reformatie een pastorale bewogenheid te vinden was. Ze kwamen zoveel mensen tegen, die tobden over de zekerheid van het geloof. Daar wilden ze herderlijk naast gaan staan, vanuit het Woord van God. Terwijl de reformatoren in hun prediking en hun geschriften veel meer didactisch waren, was de Nadere Reformatie meer pastoraal.

Men moet bedenken dat men in de tijd van de Reformatie nog maar kort geleden uit de Roomse kerk gekomen was en daarom had men veel onderwijs nodig in de leer der waarheid. Het kwam toen allereerst aan op de objectieve prediking van de leer van vrije genade. De gemeente moest onderricht worden in die leer.

In de tijd van de Nadere Reformatie was er meer een verdere uitwerking van de beginselen van de Reformatie nodig en dan vooral ook op pastoraal terrein. De Nadere Reformatie komt om pastorale redenen meer tegemoet aan de strijd van worstelende en bestreden zielen. Daardoor is er meer aandacht gekomen voor de kenmerken van het geestelijke leven en de strijd ten aanzien van de toe-eigening des heils. De predikers van de Nadere Reformatie staan dicht naast die schuchtere zielen, die zich Christus en het heil in Hem niet durven toe-eigenen.

Hoe dicht komt Wilhelmus à Brakel in zijn "Redelijke Godsdienst" tot vrezende zondaren als hij hen toeroept: 'Niemand geve de moed op, want er is zo'n volheid van genade in Christus! Slechts dit wordt verondersteld, dat zulken het zondigen moe zijn, dat ze met smart zijn aangedaan over hun vroegere gruwelen en dat ze met heel hun hart begerig zijn naar verzoening met God en naar een heilig leven, zonder welke gestalte niemand zal willen komen'.

Maar hoe komt nu een zondaar tot verzekering van zijn aandeel aan Christus? In een volgend artikel willen we er wat dieper op ingaan.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Ekeveld

STEM UIT HET VERLEDEN

Ebenezer Erskine
1680 - 1754

Christus de Vrijstad van het Evangelie

Christus is gezalfd om de grote Vrijstad van het Evangelie te zijn, Die afgebeeld was door de vrijsteden onder de wet, waarheen de doodslager mocht vluchten om van de bloedwreker bevrijd te zijn. In Hebr. 6:18 wordt van de gelovigen gezegd: 'dat zij de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hoop vast te houden.' De rechtvaardigheid roept om wraak; Gods verbroken wet roept om wraak; het geweten roept om wraak, en de duivel als Gods beul, roept om wraak.

O, hoe beklagenswaardig is de staat en toestand van de arme, schuldige zondaar vóór de openbaring van Christus! Alle toevluchten ontvallen hem want de hagel vaagt alle toevluchten van de leugens weg en zijn hoop en sterkte vergaan van de Heere, totdat God Christus ontdekt als de Vrijstad, Die Hij heeft opengezet, van de hemel roepende: 'Keert gijlieden weder tot de sterkte, gij gebondenen, die daar hoopt!' Dan, ja dan, vliegt de ziel als een duif tot haar vensters, en zij schuilt in de kloven van de Steenrots en zit in de schuilplaats van de Allerhoogste en vernacht in de schaduw van de Almachtige, en zegt: 'Dit is mijn rust tot in eeuwigheid, hier zal ik veilig wonen. Want er is geen verdoemenis voor degenen die in Christus Jezus zijn.'

Hier kan de arme ziel zich om de beurt tot de wet, tot de rechtvaardigheid, tot het geweten, tot de duivel en tot de wereld wenden en zeggen: 'Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardig maakt. Wie is het, die verdoemt?' Christus Jezus is als de tegenbeeldige koperen slang opgericht in het kamp van Israël, in de legerplaats van de zichtbare Kerk, opdat de arme zondaar, die ondervindt, dat hij door de vurige slangen, de zonde en de duivel gebeten is, tot Hem zal opzien om genezen te worden.

Christus zei hierom: 'En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet de Zoon des mensen verhoogd worden. Opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe.' Het Evangelie is de stang waarop Hij verhoogd is voor het oog van alle mensen. Want op Zijn bevel prediken wij het Evangelie aan alle creaturen en het geroep gaat uit tot aan de einden der aarde: 'Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde! want Ik ben God, en niemand meer.'

Ebenezer Erskine

Standen in de genade

Is het spreken over de standen in de genade een typisch kenmerk van de Gereformeerde Gemeenten? Sommigen willen dit doen geloven. Er zou een speciale bekeringsweg worden gepredikt die we zo in andere kerk-gemeenschappen niet aantreffen. Het spreken over de standen in de genade zou zo verwarring scheppen en ker-kelijke herkenning in de weg staan. Bovendien zou het zoekende zielen alleen maar moeilijker maken.

Het is zinvol om de vraag te stellen of het spreken over de standen een soort uniek kenmerk is van onze gemeenten. Het antwoord op deze vraag is vanzelfsprekend geen doorslaggevend bewijs of het spreken over de standen wel of niet Schriftuurlijk is. Daarvoor is de toetssteen van de Schrift zelf nodig. Aan de andere kant kan het wel tot steun zijn als een uitdrukking, of beter gezegd, de zaak die verwoord wordt, ook in andere kerkverbanden leeft.

Graden in de genade

In het boek "Genadeleven en genadeverbond" heeft ds. A. Moerkerken verschillende voorbeelden aangehaald waarin gesproken wordt over de standen in het genadeleven. Hij wijst onder meer op de hervormde ds. I. Kievit en de christelijke gereformeerde prof. G. Wisse. Ook vraagt hij aandacht voor de oudvaders Th. à Brakel en W. Schortinghuis en voor de bekende oefenaar W. Floor. Aan deze voorbeelden gaan we nu voorbij. We willen de aandacht vragen voor een christelijke gereformeerde predikant die helder over de standen in de genade heeft geschreven.

Overigens treffen we dit spreken ook aan buiten afgescheiden kringen. In het Gereformeerd Weekblad van 22 augustus 1953 schreef ds. J. van der Haar een lang artikel getiteld: "Graden in de genade". De hervormde predikant was zelf doorkneed in de oudvaders. Door dat onderwijs gestempeld schreef hij vrijmoedig over de standen in de genade en dat op een wijze die een hartelijke herkenning geeft.

Ds. I. Kievit

Prof. G. Wisse

In een meditatie in De Banier van 24 september 1959 schreef dezelfde predikant: 'Ik geloof dat de meeste lezers er dan ook niets op tegen hebben wanneer er van oudsher in onze kringen gesproken en onderscheiden wordt inzake "trappen des geestelijken levens", of "graden in de genade"'. Dat is een opmerkelijke uitspraak. De hervormde predikant kon een beroep doen op iets wat naar zijn overtuiging nog breed leefde in zijn dagen en wat van oudsher in hervormd-gereformeerde kring werd gepreikt.

Het is dus niet noodzakelijk om de uitdrukking "standen" te gebruiken om toch dezelfde zaak te verwoorden. Ds. Van der Haar sprak over "graden", anderen over "trappen" in het geestelijke leven. Inderdaad treffen we de uitdrukking "standen" vooral in de Gereformeerde Gemeenten (in Nederland) aan. Dat is te begrijpen. Beide kerkverbanden zijn immers gestempeld door het onderwijs dat ds. G.H. Kersten heeft doorgegeven. Maar de zaak waar het om gaat, is niet een exclusief kenmerk van de Gereformeerde Gemeenten.

Stroom

In 1922 verscheen een opmerkelijke preek van de christelijke gereformeerde predikant J. van der Vegt uit Harderwijk. Opgegroeid in de Gereformeerde Kerken ging hij wegens bezwaren tegen de gereformeerde verbondsleer over naar de Christelijke Gereformeerde Kerken.

De preek, over Ezechiël 47:1-5, draagt de titel: "Steeds wassende stroom en des Geestes". De predikant betreft de tekstwoorden op de genadewerking van de Heilige Geest, zowel in de we-

reld als in het hart van een zondaar. Op vier plaatsen moet de profeet in de stroom gaan staan, totdat hij erin moet zwemmen. 'Gods Woord leert ons hier dus', zo verklaart de predikant, 'dat er vier hoofdstanden zijn in het genadeleven. Dat is niet uitgedacht door mensen, dat is geen fantasie, dat is werkelijkheid, in des Heeren Woord duidelijk genoemd. Trouwens ook de apostel Paulus spreekt onder de leiding des Heiligen Geestes van kinderen, van jongelingen, van mannen en vaders in Christus. En elk, die iets van de doorleiding van het genadeleven leert kennen, leert het doorleven'.

Weinig begrip

Ds. Van der Vegt betreurde het zeer dat deze zaak 'in onze droeve dagen weinig meer wordt verstaan. Van het standelijke leven der genade is o zo weinig begrip meer. Vraagt ge, waar dat uit voortvloeit? Hieruit, geliefde hoorders! dat zo vele bekeringen in onze tijd niet anders zijn dan fantasiebekeringen. Men wordt voor een ogenblik benauwd over zijn toestand voor de eeuwigheid en begint te bidden; er komt een tekst uit Gods Woord in de gedachten en men is gered, volkomen gered. Men is in eenmaal een christen geworden, die geheel klaar is en zich de hoogste zaken van het

Doch daar wordt hulp geboden! De dierbare Christus treedt voor de schuldige, die op duizend vragen niet één kan antwoorden in.

geestelijk leven toe-eigent! Is het dan wonder, als ge zulken spreekt van de standen in het leven der genade, dat ze in boosheid ontsteken en u schelden voor mystieken? En als ge zulken wijst op de noodzakelijkheid van getrouw en ernstig zelfonderzoek, worden ze niet minder vertoornd, en verwijten u dat ge met de maatstok loopt'.

Welke zijn de vier hoofdstanden? We kunnen ds. Van der Vegt niet breedvoerig citeren, daarom willen we dit gedeelte van de preek kort samenvatten. De eerste stand ziet op de eerste ontdekking van zonde en schuld, van Godsgemis en ongeluk. Daartegenover schenkt de Heere ook vertroosting, die aanmoedigen om tot de Heere te vluchten.

De tweede stand ziet op de diepere ontdekking van de onmogelijkheid om tot God te komen. Juist dan schenkt de Heere een 'eerste kennis-neming' met Christus. Dat geeft een betrekking op de Heere Jezus en een behoefte om te mogen weten dat Hij de mijne is.

In de derde stand gaat de ontdekking weer dieper. Ds. Van der Vegt noemt het verderf van het hart en de machteloosheid om tegen de zonde te strijden. Zo opent zich een 'peilloze zee van ellende'. Maar dan gaat de Heilige Geest ook nader ontdekken wie Christus is. Dat doet de ziel uitroepen: Geef mij Jezus of ik sterf. Daar schenkt Jezus Zich weg aan de ziel die Hem door het geloof mag omhelzen: 'die Jezus, mijn Jezus, mijn Goël, mijn Heere en mijn God!'

Rechterlijk vonnis

Echter, daarop volgt de vierde stand

waarin de afval van God in de eerste Adam moet worden ingeleefd. Zo komt een zondaar, in Adam, onder het vonnis Gods, 'en van onder dat vonnis kan ik nimmer ontheven worden, dan door een nieuw Rechterlijk vonnis Gods, een vonnis van vrij-spraak. De wateren der ontdekking gaan boven het hoofd uit en er blijft geen hoop over. Het rechterlijke Gods komt op de ziel aan; alle voorgaande vertroosting is verdonkerd; geen enkele ervaring van vroeger geeft steun, 't is schrik van rondom! Satan beschuldigt, het eigen geweten klaagt aan, de wet veroordeelt, Gods recht eist genoegdoening, waar is hulp?

Doch daar wordt hulp geboden! De dierbare Christus treedt voor de schuldige, die op duizend vragen niet één kan antwoorden in. Hij dekt onder 't kleed Zijner gerechtigheid en heiligheid; als de tweede Adam wijst Hij de Rechter op heel de summa

Zijner Borgtocht en eist de volkomen vrij-spraak van die, die Hij ver-tegenwoordigt. En als 't vonnis wordt geveld, is dit een vrijsprekend vonnis; heel de schuld der ongerechtigheid wordt uitgewist, al de straf der overtreding wordt kwijtgescholden. 't Onvervreembaar recht ten eeuwigen leven wordt toegekend. Volle, eeuwige zalige gemeenschap met God wordt genoten; niets anders dan volle vrede vervult het hart en de zaligste vertroosting wordt genoten. Het water der vertroosting gaat tot boven het hoofd. Er is een zwemmen in de oneindige liefde Gods in Christus door den Heiligen Geest en ten volle wordt verstaan de toon van de dichter van Psalm 118:14: Gij zijt mijn God U zal ik loven...'

(wordt vervolgd)

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

Even maar...

Maria

Het valt ons vaak wat moeilijk om wat goeds over Maria te zeggen. Dat is tegenover de roomse praktijken natuurlijk verklaarbaar. Maar laten we toch eens goed op haar letten als ze op de bruiloft in Kana (Joh 2:1-12) is. Daar valt veel uit te leren, zonder in de 'heilige Maria' te eindigen. Want het gaat daar niet om Maria. Hier tekent zich duidelijk de rode draad af die door al de wondertekenen van Immanuël loopt: van de wijn tot het oor van Malchus, en alles wat daartussen ligt. Welke lijn? Hij openbaart Wie Hij is en hoe Hij werkt. Hij toont Zijn heerlijkheid, als de Eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid. Zó wordt God verheerlijkt. Zo wordt Jezus benodigd; zo werkt de Heilige Geest in het hart. Dus het gaat om Jezus' heerlijkheid in het hart. Maria hoort van een praktisch probleem van pasgetrouwden. De zorgen beginnen al op hun huwelijksdag. Eigenlijk is het een schande, dat je gasten uitnodigt en niets fatsoenlijks (meer) kunt voorzetten. Wat denkt Maria dan, die daar als

gast aanwezig is? 'Hun probleem, niet het mijne... Hadden ze maar beter...?' Neen, ze leeft erin mee. Hoe? Door ermee naar het adres te gaan waar we nooit teleurgesteld uitkomen. Waar ook niets te dagelijks, te gewoon voor is. Neen, dit adres houdt ze niet - zoals wij? - voor het laatste. Maar als eerste gaat ze er direct mee naar Hem in Wie een niet te ledigen volheid is. Kort legt ze de (tijdelijke) nood van het jonge stel Hem voor. Echter, dan Zijn antwoord: 'Vrouw wat heb Ik met u te doen? Mijn ure is nog niet gekomen' (vs. 4). Dit antwoord valt niet mee. Maar toch moeten we het niet verkeerd uitlezen. In 'vrouw' ligt net zoveel kinderliefde als vanaf het kruis: 'vrouw, zie uw Zoon'. Toch valt dit antwoord bepaald niet mee: schijnbaar wordt ze immers afgewezen. Maar naar schijnbare afwijzing moet je goed luisteren. Want er staat een verborgen beloftewoord bij: 'Neen, nu niet, niet op uw bevel en niet zoals u denkt, maar... wel op Mijn soeverein te bepalen tijd'. Gaat Maria nu teleurgesteld in een hoek zitten mopperen? Neen, ze is niet

zonder hoop. Daarop bereidt ze de bedienden vast voor. Hij vraagt immers altijd gehoorzaamheid. Ook al begrijp je er niets van. Vervolgens moet ze iets heel moeilijks leren: niets meer doen, maar alleen *wachten* op Zijn tijd. Het was gemakkelijker geweest als Hij haar aan het werk gezet had. Vaten aandrazen en vaten vullen. Jezus wat meehelpen, dat ligt ons wel. Maar neen, wachten na een schijnbare afwijzing. 'Ik verwacht de Heere, mijn ziel verwacht, en ik hoop op Zijn woord (Psalm 130: 5). Hopen op Zijn Woord, Zijn soevereine toezegging. Ziet u haar daar zitten wachten, uitziend naar wat *Hij* doen zal en *hoe* Hij het doen zal? Zeg eens, is ze in dit (ver)wachten beschaamd?

Zo openbaart Jezus nu nog Zijn middelaarsheerlijkheid. Zo werkt Hij altijd. Want dit is Zijn beginsel: op een bruiloft en op een begrafenis. In een twaalfjarig meisje en een jongen van een weduwe, in Lazarus, hoeren en tolleren. Hij toont dat Hij nog steeds is: vól van genade en waarheid!

v. A.

Geen hand aan jezelf

Bijna wekelijks worden we geconfronteerd met berichten in de media over suïcide, een mens brengt zichzelf om het leven. De jaarcijfers in Nederland - maar ook wereldwijd - spreken duidelijke taal. Er sterven zelfs meer mensen door suïcide dan door een verkeersongeval.

Het blijkt vaak te gaan over jonge mensen. Door de huidige recessie lijken er zelfs nog meer slachtoffers te vallen. We hebben het dus over een actueel vraagstuk, dat helaas onze eigen kring niet voorbijgaat.

Vorig jaar verscheen bij Boekencentrum (Zoetermeer) het boek "Wat suïcidaleiteit met je doet". Daarin gaat Henrike Rebel breed en diepgaand in op de problematiek van suïcide. De schrijfster is jarenlang werkzaam geweest in de geestelijke gezondheidszorg en werkt nu als docent op de CHE te Ede.

Het boek bestaat uit twee delen. De bundel start met vijf behoorlijk diepgaande interviews. Hierin kom je al snel onder de indruk van de complexe materie waar we mee te maken kunnen krijgen. Wat maakten mensen in de brede zin des woords in deze interviews veel mee. Het gaat werkelijk over vragen rondom leven en dood.

Deze persoonlijke verhalen van mensen met suïcidale gedachten geven een helder en breed beeld van de problematiek. Duidelijk is dat een en ander heel vaak gepaard gaat met een flinke mate van depressiviteit.

In het tweede deel van het boek gaat de schrijfster in op kenmerken, oor-

zaken en behandeling van suïcidaleiteit. Ze biedt in een van de hoofdstukken een lange lijst van tips en adviezen over hoe we met suïcidale mensen kunnen en moeten omgaan. Dit is een waardevol, praktisch hoofdstuk, voor familieleden, vrienden, ambtsdragers, hulpverleners en onderwijsgeevenden.

Verder is er een hoofdstuk over suïcide en het christelijk geloof. In het geheel van het boek is dit maar een klein onderdeel, want de focus is vooral gericht op de problematiek en de hulpverlening. Dat is ook de kracht van dit boek. Mensen die er direct mee te maken hebben (gehad), zullen veel waardevols en bruikbaar in dit boek aantreffen.

Bij al het goede wat we in dit boek aantreffen, willen we nog een drietal opmerkingen plaatsen.

1. Aan het einde van het eerste hoofdstuk gaat de schrijfster in op de duiding van suïcide: is het zonde, ziekte of zelfbeschikking? Daarbij koppelt ze deze duidingen aan het theologische, medische en humanistische aspect, zonder daarbij tot een eigen positie te komen. Naar mijn mening is het Bijbels om suïcide te blijven zien als zonde, met name tegen het zesde gebod. Leerzaam is wat Augustinus, Calvijn en Luther hierover zeggen. Zij noemen het een (zwarte) zonde. Thomas van Aquino noemt het zelfs 'een drieërlei zonde': tegen God, tegen je naaste en tegen jezelf!
2. In de vijf levensverhalen lijkt het weleens dat, als men ervaren heeft

dat de Heere heeft geholpen in deze grote nood, men ook gered lijkt te zijn voor de eeuwigheid. Maar dat zijn wezenlijk twee verschillende zaken. Men kan geholpen zijn voor de tijd - wat als een wonder ervaren kan worden -, maar daarmee is men nog niet behouden in Christus! Om te kunnen sterven, is een wonder van goddelijke genade nodig. We kunnen daarom in de geloofsopvattingen in de vijf interviews niet in alles mee.

3. Als laatste opmerking: Het is helaas de keuze van de schrijfster om Bijbelteksten te citeren uit de Herziene Statenvertaling. Dat geeft minder - soms zelfs nauwelijks - herkenning voor hen die gewend zijn de Statenvertaling (met de kanttekeningen) te gebruiken.

Ondanks deze opmerkingen willen we het vele goede in dit boek duidelijk benoemen. Zeker voor direct betrokkenen is het een prima bruikbaar en waardevol boek. Het is goed dat dit boek is verschenen, met name omdat er bij dit onderwerp nogal wat in de taboe-sfeer blijft hangen, terwijl er bij dit indringende vraagstuk zeer wezenlijke vragen liggen.

Afsluitend, daar eindigt dit boek ook mee: het kan beter zijn om bij gevallen van suïcide meer te zwijgen dan te spreken. Het is soms al voldoende om er alleen maar te zijn voor de ander, om te luisteren. Zo zaten ook de vrienden van Job zwijgend bij hem. 'Alzo zaten zij met hem op de aarde, zeven dagen en zeven nachten, en niemand sprak tot hem een woord, want ze zagen, dat de smart zeer groot was' (Job 2:13).

Eén van onze overleden predikanten zei eens over het zwijgen van de vrienden van Job: 'Al was dit lange zwijgen heel erg moeilijk voor Job, de vrienden hadden beter kunnen blijven zwijgen. Want toen ze gingen spreken, maakten ze het hem alleen maar moeilijker'.

Bij de problematiek van suïcide is veel wijsheid en pastorale zorg nodig, voor personen die hiermee worstelen, en voor nabestaanden in hun grote nood. Daarin kan dit boek een waardevolle bijdrage leveren.

Woudenberg, A. Hoogendoorn

**N.a.v. "Wat suïcidaleiteit met je doet",
Henrike Rebel;
uitg. Boekencentrum, Zoetermeer;
2013; ISBN 978 90 239 2652 8;
228 blz.; € 16,90.**

Bij de problematiek van suïcide is veel wijsheid en pastorale zorg nodig, voor personen die hiermee worstelen, en voor nabestaanden in hun grote nood.

Zuiver bewaren

Er is een boekje uitgegeven in samenwerking met Stichting De Vluchtheuvel in de serie "Zorg voor elkaar". Onze broeder uit Houten, ds. C.G. Vreugdenhil, heeft zeven preken over het zevende gebod omgewerkt tot dit boekje waarin hij in acht hoofdstukken heel veel aan de orde stelt.

Na het inleidende hoofdstuk "Kuis en ingetogen leven" volgen twee hoofdstukken over de voorbereiding op het huwelijk en over huwelijksrouw binnen het huwelijk. Het vierde hoofdstuk heeft als titel "De verbreking van het huwelijksverbond" en gaat over huwelijksproblemen en echtscheiding. Het vijfde hoofdstuk handelt over de worsteling van het (ongewild) ongehuwd blijven. In een apart hoofdstuk wordt pastoraal de gerichtheid op hetzelfde geslacht besproken. Het laatste hoofdstuk wijst erop dat er door Gods genade altijd een nieuw begin mogelijk is. Na ieder hoofdstuk staan gespreksvragen.

De toonzetting van het boekje is inlevend en pastoraal. De dingen worden concreet en helder benoemd zonder de teerheid van het onderwerp uit het oog te verliezen.

Er zijn veel dingen die ik met instemming heb gelezen. De rode draad door het boekje is dat seksualiteit een macht is geworden die de mens van God en zijn naaste aftrekt en alles kan ontwrichten. Dit betekent dat ware liefde en trouw strijd en discipline vraagt. Ds. Vreugdenhil waarschuwt er terecht voor dat we bij het zevende gebod voorzichtig moeten zijn om onszelf voorbij te gaan in het te snel veroordelen van anderen.

De toonzetting van het boekje is inlevend en pastoraal. De dingen worden concreet en helder benoemd zonder de teerheid van het onderwerp uit het oog te verliezen.

Echter, toch zijn bij mij na het aandachtig lezen een paar vragen overgebleven.

De kwaadwillige verlating wordt als tweede Bijbelse echtscheidingsgrond genoemd. In het synodaal aanvaarde rapport "De heilige huwelijke staat" is uitgesproken dat de Bijbel slechts

één duidelijke echtscheidingsgrond kent: overspel. De kwaadwillige verlating om het geloof, zoals Paulus die noemt in 1 Korinthe 7, is bovendien niet van toepassing als in een christelijke gemeente het huwelijk tussen twee gemeenteleden totaal vastloopt. In het boekje lijkt uit de mogelijke tweede echtscheidingsgrond afgeleid te worden dat scheiden soms node kan worden toegestaan. Hoewel het samenwonen aan de ene kant duidelijk wordt afgewezen, wordt aan de andere kant gesteld dat we toch voorzichtig moeten zijn om jongelui die samenwonen te veroordelen.

Ik lees: 'Wie samenwoont zonder huwelijk is ten diepste nog steeds niet getrouwd en pleegt daarmee zonde tegen het zevende gebod. Het is door partners niet zo bedoeld natuurlijk, maar eigenlijk is het overspel'. Volgens mij is het duidelijk overspel.

Uitvoerig komt in dit verband aan de orde de geschiedenis van de overspelige vrouw en terecht is de opmerking dat we nooit met stenen mogen gooien naar mensen die gestruikeld zijn. Mijn vraag is echter: Moeten ambtsdragers zonde niet eerlijk als zonde benoemen en zondaren - in dit geval samenwonenden - oproepen tot bekering? Naar aanleiding van de woorden van de Heere Jezus tot deze vrouw 'Zo veroordeel ik u ook niet; ga heen en zondig niet meer', schrijft ds. Vreugdenhil: 'Ondanks dat ze fout is geweest, seponereert Hij haar zaak'. Hieruit leid ik af dat we voorzichtig moeten zijn om samenwonen bij voorbaat af te keuren. Het genoemde synodale rapport onderbouwt daarentegen duidelijk dat samenwonen overspel is.

De Heere Jezus doet in deze geschiedenis volgens mij niets af van de ernst van de zonde en keurt die absoluut ook niet goed, maar wil vooral het huichelachtige gedrag van de farizeeers aan de kaak stellen.

Tenslotte blijft bij mij de vraag of huwelijksproblematiek alleen opgelost wordt door het geloof in Christus. Laat Gods Woord ook niet zien dat gehuwden - binnen de algemene genade - een uiterlijke zegen van liefde en vrede ontvangen in hun huwelijksleven als ze zich onderwerpen aan Gods heilzame geboden?

"Zuiver en heilig bewaren", ds. C.G. Vreugdenhil; uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 978 90 336 34130; 111 blz.; € 9,95.

Rijssen,

ds. A. Schreuder

Laat Gods Woord ook niet zien dat gehuwden - binnen de algemene genade - een uiterlijke zegen van liefde en vrede ontvangen in hun huwelijksleven als ze zich onderwerpen aan Gods heilzame geboden?

BOEKENNIEUWS

**“Een kostbaar kleinood”,
Jeremiah Burroughs;
uitg. Den Hertog, Houten;
ISBN 978 90 331 2485 3;
268 blz.; € 22,50.**

Het boek “Een kostbaar kleinood” handelt over het onderwerp “tevredenheid”, naar aanleiding van de woorden van Paulus: ‘Want ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgeen ik ben’ (Filipp. 4:11). De auteur Jeremiah Burroughs (1599-1646) onderwees zijn gemeente in een serie preken over dit Bijbelse kernwoord. Hij was een vooraanstaand puriteins theoloog in een bewogen tijd in de Engelse geschiedenis. Hij hield deze preken in dagen die hij aanduidt als droevige tijden van verval. Het was de tijd van de Engelse burgeroorlog (1642-1648). De jaren daarvoor verbleef Burroughs in Holland met tal van andere puriteins predikanten vanwege het schrikbewind van de bisschoppen Laud en Wren. Hij was predikant in enkele grote Londense gemeenten, behoorde tot de zogenaamde independenten en had een belangrijke inbreng op de kerkelijke vergadering die wij kennen als de Westminster Assembly. De oorspronkelijke titel van het boek is “The Rare Jewel of Christian Contentment”. N.A. Eikelenboom te Woerden zorgde voor een goed leesbare vertaling. De aangebrachte cursiveringen helpen de lezer om de lijn van de gedachten goed te volgen. In de originele uitgave zijn de elf preken verdeeld in zes hoofdpunten. Om de leesbaarheid te vergroten heeft de vertaler boven elke preek de inhoud bij benadering aangegeven. Niet elke preek vormt namelijk een afgerond geheel. Dit betekent dat Burroughs in de volgende preek doorgaat bij het punt waar de voorgaande preek eindigde. De preken moeten dan ook als vervolgstof worden gelezen. De preken belichten verschillende kanten van de Bijbelse tevredenheid. Wat is de ware, christelijke tevredenheid? Aan de orde komen: Teverdenheid - een verborgenheid; Christus, de Leraar van de tevredenheid; Teverdenheid - een uitnemende, verootmoedigende gave; Onteverdenheid - een groot kwaad; Geen

verontschuldiging; Verontschuldigen weerlegd; Goede raad. De laatste preek is naar aanleiding van Exodus 14:13 ‘Staat vast en ziet het heil des Heeren’: De plicht van de gelovige in tijden van uiterste nood. In deze preken gaat Burroughs uitvoerig in op de genade van de tevredenheid. Het zijn rijke preken met een diepe inhoud. Het lezen van een boek als dit vraagt om rust en stille overdenking. Op een warme en bewogen wijze brengt deze puriteins prediker de boodschap van zonde en genade en past die toe in de praktijk van het leven. In enkele zinnen kan hij veel zeggen over tere en

geestelijke zaken.

Hij citeert van Augustinus tot Luther en van Socrates tot Dionysius, om maar enkele namen te noemen. Op bijna elke bladzijde komen we begrijpelijke voorbeelden tegen waardoor het punt dat wordt behandeld duidelijker wordt.

Het onderwerp ‘tevredenheid’ is voor de tijden van nu hoogst actueel. Wanneer het tij van welvaart en economie wat terugloopt, is het goed om zich af te vragen hoe het met de ware tevredenheid is gesteld.

Deze preken maken jaloers op de genade van de tevredenheid, brengen de schuld onder ogen van de ontevredenheid, wijzen bewogen en pastoraal op de genade van God in Christus, behandelen vele vragen, uitvluchten en bestrijdingen, op een wijze die we van de Puriteinen gewend zijn. In de laatste preek klinkt de ernstige oproep om stil te zijn en heil van de Heere te verwachten. Kortom, hartelijk aanbevelen.

Moerkapelle,

ds. W. Harinck

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Bodegraven:
kandidaat P.G. Heijkamp te Elspeet.

BEDANKT

Voor Lethbridge (Canada):
ds. G. van Manen te Elspeet;
Voor Markham (Canada):
ds. C.J. Meeuse te Goes.

■ DOVENDIENST TE ALBLASSERDAM

Op **zaterdag 25 januari** hoopt ds. A.J. de Waard voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Alblasserdam, Plantageweg 172. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ JUBILEUM KOSTERSECHTPAAR GEREF. GEMEENTE KOOTWIJKEBROEK

Ons kostersechtpaar, E. van de Brink en M. van de Brink-Top, mocht 8 januari

2014 gedenken dat zij veertig jaar onze gemeente dienen. Wij hebben daar op 11 januari in een bijzonder samenzijn bij stilgestaan. Het is een groot voorrecht dat de Heere veertig lange jaren moed en kracht heeft gegeven om deze liefdestaak uit te voeren. De taak van een koster is om dienstbaar te zijn aan de eredienst, opdat de eredienst met orde en met stichting mag geschieden. Daar waar het Woord van God wordt gepredikt en gelezen, behoort rust en stilte te zijn. Daar helpt de koster aan mee. De apostel Paulus spreekt van ‘behulpzels’. Wat is het groot om een behulpzel te mogen zijn bij de uitbreiding van Gods Koninkrijk. Als wij dat op ons laten inwerken, dan is het kosterwerk wel een zeer bijzonder werk!

Veel is er in de achterliggende veertig jaar gebeurd. Het begon allemaal zo heel spontaan. Vader J.J. van den Brink kwam op het idee dat zijn zoon maar koster moest worden. Die was toen nog niet getrouwd. In het kleine kerkje aan de Kosterijweg is het allemaal begonnen. Ons kostersechtpaar zag een heel geslacht

wegvallen en een nieuw geslacht opkomen. De gemeente groeide onstuimig, vooral in de periode waarin ds. P. Blok onze gemeente diende. Van tijd tot tijd moest er verbouwd worden. Het kerkgebouw werd groter, en het werk nam toe. Op Goede Vrijdag 2 april 1999, 's avonds na de kerkdienst, werden we allen opgeschrikt dat hun zoon door een ongeluk uit dit leven was weggenomen. Het gemis blijft, bijzonder op een dag als deze. Ook de kinderen waren betrokken bij het kosterswerk. De kerk staat bij ons kostersechtpaar centraal. Ze kregen in de drukwegen kracht om verder te kunnen en te mogen gaan. Het is wonderlijk, hoe de Heere dat alles gaf! Wij hebben dan ook geen reden om in een mens te eindigen. Het zou niet goed zijn en ons kostersechtpaar zou er ook niet goed mee zijn. Wij wensen de koster en zijn vrouw toe persoonlijk te mogen delen in de genade, waarover zoveel gehoord is. Om levend in de eredienst, een onderwerp gemaakt te mogen worden van de God van de eredienst. De Heere make het voor het toekomende wel met Zichzelf. Hij geve nog tot in lengte van jaren met elkaar te mogen optrekken, in verbondenheid aan het Woord. Hij mocht er nog trekken door Woord en Geest, tot uitbreiding van Gods Koninkrijk in het midden van ons volk. De Heere zegene ons kostersechtpaar voor tijd en eeuwigheid, en dat de vrucht ervan gezien mocht worden.

*Eén dag is in Uw huis mij meer
Dan duizend waar ik U ontbeer;
'k Waar' liever in mijns Bondgods woning
Een dorpelwachter, dan gewend
Aan d' ijd'le vreugd in 's bozen tent.*

Kootwijkerbroek, ds. G. Beens

■ HERDENKING 125 JAAR GEREF. GEMEENTE OPHEUSDEN

Op zaterdag 21 december 2013 werd in een bijzondere herdenkingsdienst door ds. G.M. de Leeuw stilgestaan bij het 125-jarig bestaan van onze gemeente. Geliefde toehoorders, in deze middag willen we met Gods hulp herdenken, dat het 125 jaar geleden is dat de gemeente van Opheusden tot stand kwam. Gedurig werd gehoord dat er mensen in het hart getroffen werden en niet meer zonder God verder konden leven. Als dat gebeurt, kom je in een andere Kerk, de strijdende Kerk. Ze strijden tegen de satan, wereld en eigen vlees en voor Gods eer en behoud van hun ziel. En hoe loopt dat af? Goed, heel goed! Want deze strijdende Kerk wordt bij het sterven weer een andere Kerk. Dat is de triomferende Kerk. Moest er daarom hier een kerk zijn? Ja, gemeente en die mag er nog zijn. Acht uw lidmaatschap geen kleine zaak, maar

denk er om, er is nog een ander lidmaatschap nodig."

Na deze inleidende woorden bediende ds. De Leeuw Gods Woord uit Lukas 1: 50: *'En Zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht over degene die Hem vrezen.'*

Het thema was: *De voortgang van Gods barmhartigheid over die Hem vrezen.*

Ten eerste: een door Maria bezongen barmhartigheid. Ten tweede: een in de geslachten blijvende barmhartigheid. Ten derde: een op deze dag herdachte barmhartigheid.

1. Een door Maria bezongen barmhartigheid.

We moeten deze lofzang bezien in het licht van vers 45, dat is het laatste wat Elizabet tegen Maria zegt. Het is zó groot geweest, dat bij die groetenis Elizabet tot Maria zegt: 'Gezegend zijt gij onder de vrouwen en gezegend is de Vrucht uws buiks. En vanwaar komt mij dit dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?' Direct daarop volgt de lofzang. We mogen hieruit opmaken dat het geloof in de dadelijkheid aan Maria geschonken is. Zij draagt God en Mens in eenheid des Persoons in haar. Dat is Het Zaad der vrouw, waar Genesis 3 alreeds van sprak. Hij, door Wie grote dingen zullen geschieden, is Degene die straks in een menselijk lichaam Zichzelf zal offeren aan het vloekhout des kruises. Zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht. Wat is eigenlijk zingen? Als je het met gewone woorden niet meer af kan, ga je een toontje hoger, dan ga je zingen!

2. Een in de geslachten blijvende barmhartigheid.

'Want', zegt ze, 'die is van geslacht tot geslacht'. Christus moest uit het huis en geslacht van David zijn. U zult dat zien in het herdenkingsboek dat de Heere ook in geslachten doorwerkt. Wat is het erg als er wordt afgeweken en bepaalde namen niet meer terugkomen. Dat maakt de kerk mee. Als dan zo'n geslacht eerst genade had, zal het nog zwaarder zijn als we met God en Zijn dienst breken. Dat vooral Gods volk er werkzaamheden mee mag hebben.

3. Een op deze dag herdachte barmhartigheid.

Waarom kwam dat ellendige volk nu naar de kerk? Voor troost, bemoediging en rust. Want die Hem vrezen kunnen God niet meer missen. Die krijgen last van de zonde. Weet u wanneer ze gelukkig waren als ze die barmhartigheid herdachten? Als het Kind voor hun ogen in de kribbe werd gelegd in een preek. De vreze des Heeren is een stervend leven, maar ook een rijk leven. Als de Heere licht

Exterieur en interieur van de Gereformeerde Gemeente Opheusden.

geeft over het werk van de Borg, och gemeente, dan eigen je die leer én de mensen van die leer én het gebouw van die leer. Waar ga je naar toe? Naar de haal- en brengkerk. Wat breng je? M'n schuld. Wat mag je meenemen? 'n Kruimeltje genade. Zouden we dan vandaag niet herdenken, is God dat niet waard? Mocht de Heere zo de gemeente ook in de toekomst gedenken. Amen.

De gemeente werd toegesproken door ds. M. Mondria namens de classis Utrecht, door ouderling Van Dam namens de kerkenraad en door burgemeester Ir .C. Veerhoek namens de burgerlijke overheid. Hierna liet de dominee zingen Ps. 45:3 en legde de zegen op de gemeente.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Opheusden

■ VERSLAG BEVESTIGING EN INTREDE DS. J. SCHIPPER TE LEERDAM

Op dinsdagmiddag 14 januari jl. werd ds. J. Schipper bevestigd tot predikant van onze gemeente. Onze consulent, ds. M. Karens, ging voor in de bevestigingsdienst. Hij wees erop dat Gods wegen heilig zijn, nu de gemeente na 48 jaar vacant

te zijn geweest, haar derde predikant uit Zijn hand mag ontvangen. De tekst voor de prediking was Johannes 1:6, 7. Het thema, 'Een Evangeliedienaar door God gezonden', werd overdacht in drie punten: zijn persoon (vs. 6), zijn opdracht (vs. 7a) en zijn doel (vs. 7b).

Johannes de evangelist tekent zijn leermeester, Johannes de Doper, als 'een mens van God gezonden'. Ook deze grote in de heilsgeschiedenis was een vergankelijk en zondig Adamskind. Ambtsdragers zijn en blijven mensen. Dat is verootmoedigend, maar ook bemoedigend. God weet wat van Zijn maaksel is te wachten. Johannes was een begenadigd mens. Hij ontleende zijn ambtelijke bevoegdheid aan God en was Hem verantwoording verschuldigd. Nodig is dat ambtsdragers persoonlijk mogen weten van God gezonden te zijn. Waar Hij zendt, maakt Hij ook gewillig. Geen engelen, maar nietige mensjes uit het stof wil Hij gebruiken. Ze hebben hun zwakheden, afdwalen en strijd, maar leren, door Goddelijke genade ingewonnen, Zijn weg te gaan.

Johannes' opdracht is om te getuigen van het Licht, van wat hij gehoord en gezien heeft. Getuigen heeft te maken met martelaarschap. Het gaat gepaard met voetstappen drukken van het Licht. Dit Licht is het eeuwige Woord, Waardoor de mensen ook ter zaligheid verlicht worden (kt. 18); Gods Zoon, het Licht der wereld. Ook in Leerdam liggen velen dood in zonden en misdaden. Nu komt er een mens van God gezonden, die gaat getuigen van het Licht, opdat de duisternis in het leven van verloren zondaren zou opklaren. Hoe meer dat Licht in het getuigenis mag doorklinken, hoe meer alle andere lichten en sterren verbleken. Johannes zei: 'Hij moet wassen, maar ik minder worden.' Het doel van Johannes' getuigenis was niet dat ze in hem, maar dóór hem zouden geloven. Dóór zijn ambtelijke arbeid, in het Licht geloven. Het doel waartoe God een herder en leraar schenkt, is opdat zondaren komen tot waarachtige bekering en zaligmakend geloof. Het verlangen van de rechte dienaar des Woords is om gebruikt te worden om duistere, verloren zondaren tot het Licht te leiden. De Heere wil de verkondiging van Zijn Woord gebruiken opdat er voor dat Licht plaats komt. Johannes wees de *ongerechtigheid* aan, de *eigengerechtigheid* af en wees heen naar de *volkomen gerechtigheid van Christus*. Wie zaligmakend leert geloven, gelooft dat hij voor God niet kan bestaan, maar ook hoe er een weg bij God vandaan is. 'Opdat zij allen door hem geloven zouden', niet alleen de sympathieke gemeenteleden, maar ál-

len. De rechte dienaar des Woords heeft er niet een voor de duisternis over. Dat de verwondering over het feit dat God een evangeliedienaar zendt, naar Hem zou mogen uitdrijven.

Na het lezen van het formulier richtte de bevestiger zich in hartelijke bewoordingen tot zijn medebroeder en diens familie, en tot kerkenraad en gemeente. De gemeente zong haar predikant staande Psalm 20:1 toe.

's Avonds deed ds. Schipper intrede in zijn derde gemeente. Hij bediende Gods Woord uit Exodus 3:15, en overdacht in twee gedachten 'De zending van Mozes': door *Wie* en *waartoe* hij gezonden wordt. Mozes moest veertig jaren Jethro's schapen hoeden, om zachtmoedigheid te leren, om geduldig met een volk te kunnen omgaan, maar ook om te leren afzien van weelde en welvaart. Ook een dienaar des Woords krijgt lessen in de praktijk van het leven, om te leren dienen in afhankelijkheid van de Heere. Mozes voelde zich een vreemdeling in een vreemd land, maar mocht ook ervaren dat God zijn Hulp was. Mozes hoorde bij een brandend braambos dat niet verteert, de stem des Heeren en zag. We moeten getrouw opkomen onder het Woord, want het geloof is uit het gehoor, en het gehoor door het gepredikte Woord Gods. Dan gaat de heerlijkheid des Heeren zich openbaren. Gods volk leert zich als een doornstruik kennen. Zij kunnen niet bestaan voor God, Die een verterend Vuur en een eeuwige Gloed is. Dat het brandende braambos niet verteert, kan alleen omdat de Engel des HEEREN, Christus Jezus, erin is. Alleen in Hem kan de mens voor God bestaan. Wat Hij voorwerpelijk heeft aangebracht, moet onderwerpelijk in hart en leven gestalte krijgen. De God van Abraham, Izak en Jakob zond Mozes. Wij mogen vrijmoedig getuigen dat de Heere ons naar Leerdam gezonden heeft. Er waren al werkzaamheden toen we nog in 's-Gravenpolder waren, maar we moesten eerst naar Dirksland. Op Gods tijd mogen we het werk hier aanvangen.

Mozes wordt geroepen om de kinderen Israëls uit Egypte te voeren en naar Kanaän te leiden. Mozes leeft zijn onwaarde in: 'Wie ben ik?' Hij heeft leren kennen wie hij zelf is, maar ook Wie God is. God maakt in het bevindelijke leven, ook van Zijn knechten, altijd weer plaats voor Zijn eigen Persoon en werk. Mozes hoeft het werk niet alleen te doen, want de Heere belooft: 'Ik zal voorzeker met u zijn.' Als Mozes zich afvraagt welke Naam hij moet noemen, openbaart God Wie Hij is, de IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL, de God van het genadeverbond. De Heere heeft mij naar Leerdam gezonden om van die eeuwige

Naam te getuigen. Het komt erop aan dat we in die Naam besloten liggen. Nodig is dat we de zwartheid van onze eigen naam leren kennen. Dan alleen zal die Naam in ons leven waarde krijgen. Zijn Naam zal eeuwig de eer ontvangen.

Ds. Schipper werd toegesproken door ds. H. Hofman namens de classis Dordrecht en de particuliere synode Zuidwest, door burgemeester M. Houtman, door ds. J. van Walsem namens de plaatselijke kerken en door ouderling P.D.C. Verrips namens kerkenraad en gemeente. Deze liet Psalm 132:6 en 10 zingen, waarna ds. Schipper voor het eerst als eigen predikant de zegen op de gemeente legde.

Kerkenraad
Geref. Gemeente Leerdam

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS GOES 8 JANUARI 2014 IN SIONKERK GOES

De predikant van de roepende kerk Goes, ds. C.J. Meeuse, opent de vergadering op de gebruikelijke wijze. O.a. de volgende zaken worden gememoreerd:

Overleden:

- Ds. R. Boogaard, emeritus predikant van Leiderdorp, lid van de gemeente Goes, in de leeftijd van 92 jaar.

Jubilea:

- Ouderling S.M. Huissen (Hoedekenskerke) was 40 jaar ambtsdrager, waarvan de eerste 2 jaar diaken.
- Ouderling A.W. Koole uit Krabbendijke was 25 jaar ouderling, 8 jaar in Kruiningen en 17 jaar in Krabbendijke.
- Ds. C.J. Meeuse herdacht met zijn echtgenote op 20 december zijn 45-jarig huwelijksjubileum.

Afscheid:

- Koster A.L. Hubregtse van 's-Gravenpolder nam na een dienstverband van 29 jaar afscheid als koster.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses: ds. C. van Krimpen; assessoren: ds. C.J. Meeuse en ds. S.W. Janse; scriba: ouderling S. Boogaard; quaestor: ouderling L.J. Goud.

Een brief van het Deputaatschap Emerituskas, waarin de classis gevraagd wordt hun taak te verstaan met betrekking tot de persoonlijke aandacht voor emerituspredikanten en predikantsweduwen. De classis laat deze zaak over aan de betrokken kerkenraden.

Als lid van de Adviesraad van de Kerken van het Calvin College worden benoemd ds. C. Sonneveld, als primus en ds. D.W. Tuinier als secundus.

Als afgevaardigden naar de vergadering van de Particuliere Synode op donderdag 10 april worden gekozen: ds. C. van Krimpen, ds. C.J. Meeuse, ds. C. Sonneveld en

ds. D.W. Tuinier. Als afgevaardigden voor ouderling worden gekozen: J.A. Blik, S. Boogaard, L.J. Goud en S.M. Huissen. In de achterliggende maanden zijn alle gemeenten bezocht door de predikanten voor kerkvisitatie. Van deze bezoeken is een schriftelijk verslag gemaakt. De preses zegt het een voorrecht te vinden dat overal in alle openheid en eerlijkheid met de kerkenraden gesproken kon en mocht worden. In alle gemeenten mag ook wel sprake zijn van het geritsel van nieuw leven. We zien als ambtsdragers uit dat de Heere maar de verdere wasdom zou willen geven.

In verband met de overkomst van ds. Tuinier naar Waarde en van ds. Bredeweg naar Kruiningen is de classis contracta tweemaal bijeen gekomen. De benodigde bescheiden zijn in orde bevonden. De classis gaat akkoord met het voorstel dat ds. Tuinier consulent zal worden van Kapelle-Biezelinge en ds. Bredeweg van Borssele.

Omdat evangelist Van Setten nog steeds wegens ziekte zijn werk niet kan doen, geeft ouderling P. van Vijven, als voorzitter van de CEC, een toelichting op het evangelisatiewerk in Merksem. Eerst dankt hij namens evangelist Van Setten voor het vele medeleven tijdens diens ziekte. Het werk op de post mag gelukkig toch zijn voortgang hebben. Ook predikanten staan nog weleens een extra beurt af om in Merksem voor te gaan; dit wordt zeer op prijs gesteld. Verder wordt er veel werk op organisatorisch gebied gedaan door de coördinator, de heer G.D.W. Minnaard uit 's-Gravenpolder. Ook mag er verwondering zijn over de geldelijke bijdragen die binnenkomen. Tot slot vraagt oud. Van Vijven namens de CEC de voorbede voor het werk in Merksem.

De kerkenraad van 's-Gravenpolder wordt aangewezen als roepende kerk om de classis samen te roepen op maandag 14 april 2014, om 19.30 uur, in de Sionkerk te Goes. Bij het ontbreken van relevante punten zal de classis gehouden worden op maandag 15 september 2014.

Op verzoek van de preses eindigt ouderling J. Moerdijk van Goes met het laten zingen van Psalm 119:45 en dankgebed, waarna de vergadering gesloten is.

S. Boogaard, scriba

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2013

* Pag. 50, **PREDIKANTSWEDUWEN.**

Het adres van mevr. J.F. Honkoop-Nijland is gewijzigd in: Diekjansweg 3, k 103, 7462 JD Rijssen.

* Pag. 381, **gemeente VLAARDINGEN.**

Het e-mailadres van de koster is nu: ajkunst@solcon.nl

BERICHTEN

■ TOERUSTINGSCURSUS JEUGDEVANGELISATIE IN RILLAND

Het is mogelijk om een toerustingscursus voor kinder- en tienerevangelisatie te volgen. De cursus wordt gegeven door de Landelijke Werkgroep Jeugdevangelisatie.

Data: **donderdag 27 februari** en **donderdag 27 maart**. Aanvang: 19.45 uur

Locatie: kerkgebouw Geref. Gemeente, Swaanhilstraat 11, Rilland.

Cursusleidster: Anke Konijn-Wiersma. Kosten: € 10,- p.p.

De cursus gaat door bij minimaal 10 deelnemers. Meer info: www.evvg.nl

Opgave bij de Landelijke Werkgroep Jeugdevangelisatie: Ilsabé van der Heiden email: lwj@kliksafe.nl.

■ 40-JARIG BESTAAN VROUWENVERENIGING DRACHTEN

De vrouwenvereniging Lydia te Drachten organiseert op woensdag 5 februari een bijeenkomst t.g.v. haar 40-jarig bestaan. Locatie: verenigingsgebouw Rehobôth, naast kerk Geref. Gemeente, aldaar, Singel 40. Vanaf 16.00 uur staat koffie/thee klaar. Aanvang bijeenkomst: 16.30 uur. Leden en oud-leden zijn van harte welkom. Deelname aan maaltijd graag vóór 1 februari opgeven per e-mail: familiebijlsma@kpnmail.nl of tel. 0594-612230.

■ WINTERFAIR TE OUD-BEIJERLAND

Winterfair, te organiseren door de vrouwenvereniging Alle den volcke te Oud-Beijerland, op **zaterdag 8 februari**, van 10.00-14.00 uur, in de Bethabarakerk, Jan Lievenslaan 12, aldaar.

■ ZANGAVONDEN Dirksland

Psalmzangavond op zaterdag 1 februari, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van Gereformeerde Gemeente te Dirksland. Organist: Pieter Heykoop. Opening, meditatie en sluiting: ds. G. Bredeweg. Thema: 'Een ZEE van RAMP'. Collecte t.b.v. orgelfonds.

Rijssen

Psalmzangavond (met koor- en samen-zang) op **zaterdag 8 februari**, aanvang: 19.00 uur, in de Tabernakel van de Geref. Gemeente te Rijssen-West, Veeneslagen 107, aldaar, m.m.v. het Noordermannenkoor uit Rijssen en organist Gerard Harbers

Yerseke

Zangavond op **vrijdag 31 januari**, aanvang 19.30 uur, in de Hervormde kerk te Yerseke, m.m.v. het mannenkoor Harpe Davids uit Genemuiden, het jeugdkoor David en het mannenkoor Ethan uit Yerseke, ter herdenking van de Watersnoodramp 1953. Algehele leiding: ds. G. Bredeweg. Collecte t.b.v. De Beukelaar te 's-Gravenpolder.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 26 JANUARI 2014

Aagtekerke 9.30 uur ds. M. Karens en 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Aalst 9.00 en 14.30 uur ds. A. Verschuure; Alblas-serdam 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.30 uur ds.

H. Paul; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 18.00 uur stud. H.A. van Zetten; Apeldoorn 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 17.00 uur ds. J.M. Kleppe; Arnhem 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Barendrecht

10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Beekbergen 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuisen 9.30 uur ds. P. Mulder en 18.00 uur ds. J.S. van der Net; Berkenwoude 10.00 uur ds. A.T. Huijser en 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Bodegraven 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16.00 uur ds. P. Mulder; Borssele 14.00 uur ds. K. Boeder; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Brakel 10.00 en 15.00 uur ds. G. van Manen; Breda 18.30 uur stud. P.D. den Haan; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Dinteloord 10.00 uur ds. D.W. Tuinier en 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Delft 15.30 uur ds. W. Harinck; Den Helder 17.00 uur ds. G. Heijkamp; Deventer 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. A. Schot; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Drachten 9.30 en 15.00 uur ds. C. Hogchem; Emmeloord 18.15 uur ds. R. Kattenberg; Enschede 10.00 uur ds. C.A. van Dieren en 15.45 uur ds. A.B. van der Heiden; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. J. van Laar; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Goudswaard 10.00 en 14.30 uur ds. H. Hofman; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. H. Paul en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; 's-Gravensande 9.30 (bev. ambtsdr.) en 15.30 uur ds. G. Hoogerland; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 17.00 uur ds. G.J.N. Moens; Hendrik-Ido-Ambacht 18.00 uur (H.D.) ds. G. van Manen; Hilversum 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 19.00 uur ds. B. Labee; Hoedekenskerke 10.00 en 16.00 uur ds. G. Bredeweg; Hoofddorp 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Hoogvliet 19.00 uur ds. L. Terlouw; Houten 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; Kamperland 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 16.30 uur ds. C.J. Meeuse; Kapelle-Biezelinge 10.00 uur ds. K. Boeder en 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 18.00 uur ds. A.A. Brugge; Lelystad 10.00 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 10.00 en 15.30 uur ds. A.A. Brugge; Meeuwen 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Melissant 10.00 en 18.00 uur stud. H. Brons; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Mijdrecht 19.00 uur ds. P. Mulder; Moerkapelle 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds.

W. Harinck; Naaldwijk 18.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. G. Hoogerland; Nieuwdorp 9.30 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur ds. K. Boeder en 14.00 uur ds. S.W. Janse; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. W. Visscher; Nieuwerkerk 9.30 en 15.00 uur stud. W.A. Zondag; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Nisse 16.00 uur ds. K. Boeder; Oostburg 10.00 en 15.30 uur stud. H. van der Heiden; Oosterland 18.30 uur stud. W.A. Zondag; Oostkapelle 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Oostvoorne 19.00 uur ds. H. Hofman; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Opperdoes 10.00 uur ds. G. Heijkamp; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 14.30 uur stud. H. Brons; Poederloijen 9.30 uur ds. M.J. van Gelder en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Poortvliet 10.00 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. S. Maljaars en 14.30 uur ds. E. Bakker; Puttershoek 10.00 uur ds. J. Mijnders; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 16.00 uur ds. A. Vermeij; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 (bev. ambtsdr.) en 15.30 uur (H.D.) ds. W.J. Karels; Rotterdam-Centrum 10.00 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 15.30 uur stud. P.D. den Haan; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur (bev. ambtsdr.) ds. A. Moerkerken en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scheveningen 10.00 uur ds. J. Driessen; Sint Annapland 14.30 uur ds. S. Maljaars; Sint Philipsland 14.30 uur ds. L. Blok; Slidrecht 18.00 uur ds. M.J. van Gelder; Soest 9.30 en 15.30 uur stud. H.A. van Zetten; Spijkenisse 19.00 uur ds. W. Silfhout; Sprang-Capelle 9.30 en 15.00 uur ds. M. Mondria; Stad aan 't Haringvliet 15.00 uur ds. A. Schot; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. L. Blok; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Veen 18.00 uur ds. M. Golverdingen; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Waarde 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Westkapelle 18.30 uur ds. M. Karens; Wierden 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Woerden 10.00 uur ds. M. Golverdingen; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. M. Karens en 18.00 uur ds. C. Harinck; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. A. Vermeij en 14.30 uur ds. G. Pater; Zwolle 19.00 uur ds. J. IJsselstein.

■ DINSDAG 28 JANUARI 2014

Ede 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Oosterend (Texel) 19.00 uur ds. J. van Rijswijk; Opperdoes 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder; Stolwijk

19.30 uur ds. G. Hoogerland; Urk 19.30 uur ds. J. van Belzen.

■ WOENSDAG 29 JANUARI 2014

Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. W. Harinck; Barneveld-Centrum 19.30 uur (H.D.) ds. D. de Wit; Brakel 19.30 uur ds. F. Mulder; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Drachten 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Gouda 19.30 uur ds. G. Mouw; Hoofddorp 19.45 uur ds. W. Silfhout; Kruiningen 14.30 uur (bevestigingsdienst) ds. C. van Krimpen en 19.00 uur (intrededienst) ds. G. Bredeweg; Poederloijen 19.30 uur ds. A. Vermeij; Poortugaal 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Soest 19.30 uur ds. G. Pater; Utrecht 19.30 uur ds. A.J. de Waard; Vlaardingse 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; Zeist 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld.

■ DONDERDAG 30 JANUARI 2014

Borssele 19.30 uur ds. E. Bakker; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. A. Schot; Dinteloord 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Genemuiden 19.30 uur ds. C. Hogchem; Kampen 19.30 uur ds. J. IJsselstein; Marknesse 19.30 uur ds. M. Mondria; Naaldwijk 19.45 uur ds. L. Blok; Scheveningen 19.30 uur ds. W. Visscher; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. P. Mulder; Waarde 19.30 uur (voor de zending) ds. G.J.N. Moens; Wageningen 19.30 uur ds. J. van Belzen.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 26 JANUARI 2014

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinseselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Druenen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 16.00 uur ds. C. van Krimpen; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. H.J. van den Boogaart en 18.30 uur ds. M. Mondria.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Rachel's Hobbyshop bestaat 5 jaar
Bij elke bestelling hebben we een
leuke verrassing voor u.
www.rachelshobbyshop.nl

Te huur in Ouddorp:
luks stacaravan. Dichtbij strand en
bos. Twee pers. v.a. € 299,- /week.
Info: 06 117 37 757

Zeeland:
gezellige minicamping Bruinisse.
7-pers. SAFARITENT /stacaravans.
In januari 10% vroegboekorting!
www.dewelblok.nl / tel. 0111-482523

Lekker simpel en eenvoudig
kamperen voor een simpel en
eenvoudig prijsje:-). En dat in het
zonnige zuiden van **Frankrijk!**
Info: wimenaddy@orange.fr.

Te huur in Ridderkerk,
mooie 3 kamer appartement.
€ 680,- mnd excl.
Bij interesse mailen naar:
dorothea_82@hotmail.com

begravenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda,
Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

Te huur op **Walcheren:**
5 persoons luxe stacaravan
op Chr. minicamping.
www.stacaravanwalcheren.nl
Tel. 0342-423721

Begravenisverzorging I. Janssen

Dag en nacht bereikbaar op
0113 - 33 09 36
06. 53 23 73 20

*Dienstverlening in geheel
Zeeland*

www.begravenisverzorging-janssen.nl
Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle

Wij verzorgen geen crematies

Te huur op camping **De Hofstee**
in Nunspeet, luxe chalet,
4-5 personen. Wasm. en fietsen
aanw. Bel naar 0341-745216
of 06-37180674 voor info

Unieke Israëlreis voorjaar 2014
Voorjaar 2014 wordt weer een
Israëlreis georganiseerd vanuit
de CGO met aandacht voor het
Deputaatschap voor Israël.
Het gaat om een 11 daagse Israëlreis
van 28 april t/m 8 mei. Reisleiding:
J.H. Mauritz en J.J. de Jong.
Medewerking verlenen
ds. W. Silfhout en M.L. Dekker.
Ontmoeting met ds. D. Zadok in de
nieuwe kerk in Kanot. Prijs slechts
€ 1595,- Voor deze reis geldt een
vertrekgarantie.
Kijk voor meer informatie en opgave
www.krukziener.nl/cgo
of bel 0348-489929

KERKHISTORISCHE EN NATUURREIZEN O.L.V. L.J. VAN VALEN

Schotland, 28 april, 6 dg.
(met boottocht Bass Rock);
6 augustus, 11 dg. Hooglanden
(n.a.v. van 'Dauw van Hermon').

Bel 078-6144368 of
mail: ljvanvalen@solcon.nl

Begravenisverzorging Kamsteeg

Waar u ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begravenissen

0183 - 44 94 94

Hoofdgraaf 5 - 4281 NM Andel
www.begravenisverzorgingkamsteeg.nl

Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859
Bommelerwaard: tel. 06-53 53 33 22
Sliedrecht: R. Mauritz, tel. 0184-785978

Een respect- en stijlvolle
uitvaart is onze zorg

**AMELAND - TERSCHELLING
BAKKEVEEN (fr) OMMEN -
HARDENBERG Vakantie 2014**
t.h. luxe chalets /keurige stacarav.
Huur niet (te) duur! Kijk op:
www.vdsluisvakanties.nl
of bel 0512-516096

Te koop in **Geldermalsen:**
Royale, keurige sen.woning +
garage. Grote, zonnige tuin.
Rustige buurt. Dicht bij kerk,
NS-station, centrum.
Info: 0345 580335

Psychologiepraktijk Van Pelt

Behandeling van volwassenen
met psychische problemen

Rozenhof 33-303 • 3311 JT Dordrecht
T 078-2000250 • E info@praktijkvanpelt.nl
www.praktijkvanpelt.nl

REIZEN MET GESCHIEDENIS

**5-daagse reis
Normandië**
(70 jaar na dato)
vertrek 21 juli
o.l.v. Cees van den
Bovenkamp

**12-daagse
kerkhistorische
reis Schotland**
vertrek 18 augustus
o.l.v. Wim Kolijn

**12-daagse reis
Polen/Tsjechië**
(met veel aandacht
voor WOII)
vertrek 30 juni
o.l.v. Cees van den
Bovenkamp

Reisgids 2014 is uit!

Wij factureren pas als de reis vertrekgarantie heeft.
Zoals u gewend bent bij ons, entreegelden/excursiegelden inbegrepen.

Margrietstraat 30, 4401 EZ Yerseke | Tel. 0113-573681
Mob. 06-22296733 | info@burgtours.nl | www.burgtours.nl

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen?

Voor €495,- all-in per week staat uw stacaravan in Oostenrijk klaar. Nederlandstalige kerkdiensten en recreatieactiviteiten voor jong en oud. Meer info www.es-vakanties.nl of bel 055 3030083

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl
078 - 6124081

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtontreur.nl
info@begrafenisondernemingtontreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

Regio Zeeland: 0115 - 61 25 54 / 06 - 18 14 80 08
Bestel via onze nieuwe website de gratis brochure: 'Bevel aan uw huis', of vraag een vrijblijvende offerte aan.

Wij verzorgen alleen begravenissen

www.bvtollenaar.nl

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

O.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie
faalangst · fobie · gedragsproblemen
identiteitsproblemen · lichamelijke
spanningsklachten · negatief zelfbeeld
onzekerheid · opvoedingsproblemen
paniek · piekeren · PDD-NOS
relatieproblemen · slaapproblemen
sombereheid · spanning · stress
syndroom van Asperger

Informatie en aanmelding via:

T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in: Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Agathos

- Nette hulp bij het **huishouden** voor vader?
- Beter omgaan met uw zoon met **autisme**?
- Weer een **gezellige gezinsmaaltijd**?
- Hulp bij het **douchen** voor uw moeder door een bekwaame verzorgende?
- **Mantelzorg**ondersteuning?

Agathos is een reformatorische organisatie en biedt zorg en hulp aan iedereen die dat nodig heeft.

(010) 26 40 777
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos is onderdeel van Lelie zorggroep (leliezorggroep.nl).

Voor een zorgzame begeleiding

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

**In de knop
gebroken**

Reformatorische vereniging voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden

www.indeknopgebroken.nl
info@indeknopgebroken.nl • telefoon: 06 - 49 49 94 99

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatorisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Begrafenisonderneming

De Jongh

H. de Jongh
P.H. van der Leer
D.D.E. Melieste

*Voor een waardige en stijlvolle
verzorging van alleen begravenissen.*

Wij zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611154
Waardenburg	0418 - 652039
Werkendam	0183 - 701017
Papendrecht	078 - 6412740

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw · restauratie · overplaatsing · onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

**Rust en ontspanning in de
prachtige Eifel!** Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagrati.nl

praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

**Een vertrouwd adres voor hulp
aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.**

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor psychologisch onderzoek, indicatieaanvragen en onderzoek, begeleiding en training van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel voor informatie of aanmelding
Tel. 0342 - 41 99 77
Van Breugelplantsoen 1
3771 VM Barneveld
www.fideshulpverlening.nl

De Betuwehof Ouderenzorg verhuist naar nieuw pand

De Betuwehof Ouderenzorg hoopt in D.V. februari 2014 te verhuizen naar een nieuw pand op een unieke rustige en landelijke locatie! De Betuwehof is een verpleeghuis voor ouderen met een toenemende zorgvraag in eigen sfeer met optimale zorg afgestemd op uw behoeften.

Wij hebben daardoor de mogelijkheid voor nieuwe opnames. U bent van harte welkom voor een geheel vrijblijvende bezichtiging en het bespreken van de mogelijkheden voor uw zorgvraag. Nieuwe aanmeldingen worden behandeld in volgorde van aanmelding.

- **Verzorging en verpleging**
- **Begeleiding**
- **Dagbesteding**
- **Logeerfunctie**
- **Terminale Zorg**
- **Revalidatiezorg**
- **Betaalbare zorg**
- **Eigen identiteit**

*Persoonlijke zorg
in eigen sfeer*

De Betuwehof Zorg

Rijnbandijk 57a
4043 JJ Opheusden
Tel: 06-49 49 59 33
Fam. A.P. Hak
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.info

uitvaartzorg
G. Mulder
Wij zijn dag en nacht bereikbaar.
Wij verzorgen alleen begrafenissen.
Werkzaam in Woudenberg en omstreken.
Schoolstraat 13 • 3931 HW Woudenberg
06 28698755 • gmulder@klijksafe.nl

Vakantie op de Veluwe:

Te huur 4 pers. red cedar chalet
in Putten. € 175,- all-in per week
Tel: 0341-491551 (na 18:30 uur)

*Begravenisonderneming
De Floe*

Delkant 8 | 5311 CJ Gameren
Tel. 0418 - 56 21 74
www.begravenisondernemingdekloe.nl

Compleet ingerichte sfeertent

met 3 sl.k, keuken en badk.
Veel privacy en zondagsrust
(Veluwe, Drenthe).

Korting voor RD- en Terdegelezers.
www.sfeertent.nl, 055-2602602.

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@klijksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@klijksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@klijksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:
Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

't Boekenhoekje

Het adres voor verantwoorde lectuur

Leesboeken

Theologische werken

Cadeau-artikelen

Kinderboeken

Verklaringen van

CD's

Bijbels

Bijbel, Catechismus e.a. Muziekcassettes

(Statenvertaling)

Levensbeschrijvingen

Bladmuziek

Psalmboeken

Diverse wenskaarten

Kom gerust eens snuffelen in onze gezellige winkel

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 9.00 u. tot 16.00 u. zaterdag van 9.00 u. tot 13.00 u.
Goudenregenstraat 24 - 2906 CM Capelle a/d IJssel - tel. (010) 442 22 12 - privé (010) 451 28 82

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste **hulp** aan
kinderen, jongeren en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek
(zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasserdam
info@rpnderland.nl www.rpnderland.nl

Cursus Het zien op Jezus Isaïc Ambrosius

U kunt thuis studeren in uw eigen tempo.

De prijs voor de digitale versie is € 199,-, voor de schriftelijke versie € 209,-.

De cursus kan ook in delen vraag informatie.

Op een warme wijze prijst de schrijver het zien op Jezus aan.

U zult ervaren dat u zich de inhoud van het boek op een leerzame wijze eigen maakt.

Cursussen Oudvaders

voor meer informatie of cursussen zie site
of vraag gratis brochure een aan

Reijerskoop 251 2771 BK Boskoop
www.cursussenoudvaders.nl
tel. 0172-532796 / 0118- 583025

Boekhandel

De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)

033-2774355

www.boekhandeldezonnebloem.nl

Reserveer nu uw vakantie 2014 bij vakantieoord Holsappel in Zuna bij Rijssen

v.a.g.v 6 t/m 8 pers bungalows'
ligt aan nieuw natuur gebied met
veel fiets en wandel mogelijkheden.
Januari, Februari en Maart
€ 75,- excl p/w max. 2 weken
tel 0548-512790 of kijk op
www.vakantieoordholsappel.nl

Te huur gerenoveerde boerderijwoning

omg. Rhenen - Kesteren - Lienden.
Tel. 06-20171385

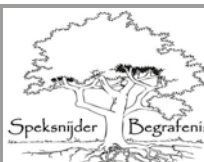
Te koop:

In buitengebied van **Putten** 4 pers.
Red cedar chalet. Vr.pr. € 16.950,-
Info: www.veluwechalets.webklik.nl
Tel: 0341-491551 (na 18:30 uur)

Dorst
BEGRAFENISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 - 69 74 38
Mobiel : 06 -10 64 28 07
www.dorstbegravenisvzorg.nl

Wij verzorgen alléén begravenissen

0182-351520

voor de Krimpenerwaard
Gouda & omstreken

Speksnijder Begrafenisverzorging

www.speksnijderbegravenisverzorging.nl

Jongeman, 20 jaar, zoekt m.i.v.
het nieuwe schooljaar
(H.A.S veeteelt) **zelfstandige
woonruimte.** Het liefst op een
boerderij omgeving Den Bosch.
Welwillend om mee te werken.
Tel. 06-15360229 of 0113-231549.

TERUG NAAR DE BRON VAN HET SCHATBOEK

Uitvoering: Gebonden in 2 banden - Formaat: 155 x 240 mm
Omvang: ca **850 blz.** per deel - Intekenprijs: **€ 69,50** per deel
Verschijning: deel 1 reeds verschenen, deel 2: voorjaar 2014
Kijk voor meer informatie op onze site!

Gebr. Koster
Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
tel. 0342 - 41 69 86

Het eerste deel is inmiddels verschenen van de geheel herziene
uitgave van *Het Schatboek* van Zacharias Ursinus, inclusief
Tafelen bij de catechismus der christelijke religie
van ds. F. Hommius.

Deel 2 verschijnt DV dit voorjaar.

Deze uitgave komt tot stand onder redactie van:

mw. R. Pieterman, de heren A.A. Roukens en P. van Vijven,
en mw. drs. H. de Wit-van Westershuis.

Inteken

Teken nu in op dit waardevolle standaardwerk.

Intekenaren ontvangen het gratis boekje *Schatbewaarders* waarin
opgenomen een biografie van Zacharias Ursinus, David Pareus
en Festus Hommius, ter waarde van € 12,50.

Email:

Maak het uzelf gemakkelijk en teken nu rechtstreeks in via:
gebrkoster.nl/schatboek

Schriftelijk:

Ik teken alsnog in op de heruitgave van *Het Schatboek* voor de
intekenprijs van **€ 69,50 per deel** en ontvang het gratis boekje
Schatbewaarders.

Deel 2 ontvang en betaal ik na verschijning DV voorjaar 2014.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Stuur de bon in een envelop, zonder postzegel, naar:
Uitgeverij Gebr. Koster, Antwoordnummer 1052, 3770 VB Barneveld

www.gebrkoster.nl

KO1429